

A close-up photograph of a woman with brown hair, wearing glasses and sunglasses on her head, hugging a child with blonde hair. The woman is smiling and has her eyes closed. She is wearing a green long-sleeved shirt. The child is wearing a dark purple top. The background is blurred. The text 'MEDMÄNSKLIGHET I SVERIGE' is overlaid in white, bold, sans-serif font.

MEDMÄNSKLIGHET I SVERIGE

Svenska folkets attityder
till medmännsklighet 2018

BAKGRUND

Att känna en medkänsla med andra människor är den mest grundläggande förutsättningen för ett solidariskt samhälle. Ändå ifrågasätts ständigt medmänskligheten i samhället.

Vad innebär det att vara en medmänniska? Hur ser vi på varandra? Hjälper vi andra som har det sämre än oss och räknar vi med att andra människor ställer upp för oss när vi har det svårt? Hur ser vi på samtalstonen i det vardagliga bemötandet med andra människor, i media, i politiken?

För att få svar på dessa frågor har vi på Röda Korset låtit genomföra en riksomfattande attitydundersökning.

Resultatet finns sammanfattat i denna rapport och ger en bild av medmänsklighetens status i Sverige 2018 från svenska folkets perspektiv.

Martin Ärnlov

Generalsekreterare, Röda Korset Sverige

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Om undersökningen	4
Definitionen av medmänsklighet	5
Synen på medmänsklighet i samhället.....	6
Medkänsla för andra.....	6
Medmänskligt engagemang	7
Medmänsklighet i vardagen	8
Synen på andras medmänsklighet i vardagen.....	9
Förändring av medmänsklighet i samhället	9
Synen på samtalstonen i samhället	10
Medmänsklighet i den fysiska och digitala världen.....	11
Medmänsklighet och närhetsprincipen	12
Summering av resultat	13
Avslutande reflektioner	14
Om Svenska Röda Korset	15

Sammanfattning

Frågan som är utgångspunkten i undersökningen är i vilken utsträckning svenskarna upplever att dagens samhälle är präglad av medmänsklighet. Svaret på den frågan är inte svartvitt.

Dels verkar det finnas en diskrepans mellan synen på det egna och andra människors medmänskliga agerande. Nästan åtta av tio känner en stor medkänsla för andra som har det svårt. Samtliga 1000 respondenter svarar också att de på något sätt agerar om de ser någon som ligger på gatan och inte rör sig/har skadat sig. Samtidigt är det en relativt stor andel som svarar att de inte har förtroende för att andra människor i ens närhet skulle hjälpa en själv i motsvarande situation (27%).

Det finns en annan dimension som gör frågan om medmänskligheten i samhället komplex. Det handlar om vilken del av samhället vi befinner oss i, den fysiska eller digitala. Hela sju

av tio tycker att samtalstonen i sociala medier är för hård (70%). Det är endast 13 procent som tycker att samtalstonen i sociala medier är lagom. Det kan jämföras med motsvarande 76 procent som anser att samtalstonen i det vardagliga mötet med andra människor är lagom.

Sex av tio anser att medmänskligheten i samhället har minskat de senaste åren. Det är endast fyra procent som anser att medmänskligheten är större idag än för fem år sedan. Det kan ha med digitaliseringen i samhället att göra och den hårdare samtalston som man upplever på Internet.

Rent krasst skulle man alltså kunna sammanfatta det som att medmänskligheten i samhället i sig inte blivit mindre utan att det snarare handlar om en allt mer hård för retorik på digitala plattformar som gör att man upplever det så.

Om undersökningen

Undersökningen och rapporten har tagits fram med hjälp av analys- och kommunikationsbyråns Insight Intelligence. Undersökningen innefattar svar från 1000 svenskar mellan 16 och 75 år som under februari 2018 intervjuats genom Sifos slumpmässigt rekryterade webbpanel. Undersökningen är riksrepresentativ för Sverige. Svarsfrekvensen var 37 procent.

Samtliga diagram är uppställda i procentandelar. Vid de diagram där den totala procentandelen överstiger 100 har flera svarsalternativ varit möjliga.

Definitionen av medmännisklighet

Begreppet medmännisklighet kan tolkas olika. Vi ville därför inleda undersökningen med att be respondenterna att ge sin egen, ofärgade definition. Av de totalt 881 öppna svaren kan vi se hur ord som "empati", "respekt", och "förståelse" är vanligt förekommande. En

intressant iakttagelse är att de flesta kopplar medmännisklighet till en handling, som exempelvis "att visa empati", "att behandla andra som man själv vill bli behandlad" etc. Snarare än att se det som en känsla eller ett tillstånd.

Beskriv kortfattat din definition av "medmännisklighet"

Exempel på öppna svar (total 882 st)

"Alla människors lika värde och rätten till trygghet"

"Att min nästa ska ha det lika bra som jag, att tänka på alla människor, att leva så att fler kan få det bättre"

"Förmåga att kunna visa empati, att kunna placera sig själv i någon annans situation"

"Att bemöta alla människor med respekt och empati"

"Behandla andra som du själv vill bli behandlad"

"Att ha förmåga att känna empati och sympati och att stötta och hjälpa andra människor, även de som inte är "de närmsta"

Syner på medmännisklighet i samhället

För resterande frågor i undersökningen ville vi att alla skulle svara med samma förutsättningar. Vi la därför till vår egen, följande definition av begreppet som alla fick ta del av:

Medmännisklighet kännetecknas av att känna medkänsla med andra människor, ofta syftandes på personer i mindre privilegierade situationer än en själv. Medmännisklighet handlar också om hur vi talar med- och bemöter varandra i vår vardag. Ett samhälle med en hög grad av medmännisklighet karakteriseras av trygghet och tillit medan ett samhälle med en låg grad av medmännisklighet karakteriseras av otrygghet och misstänksamhet.

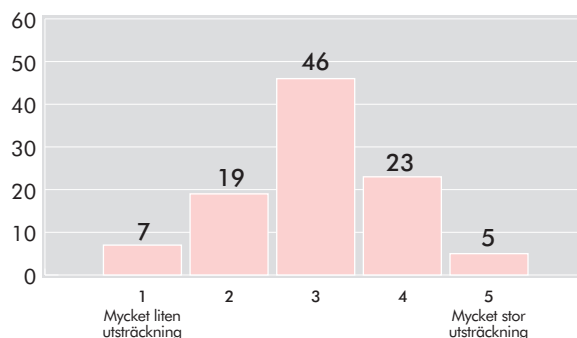
På frågan om i vilken utsträckning man anser att det svenska samhället idag är präglad av medmännisklighet svarar de flesta ”tre” på en femgradig skala (46%). Det kan tolkas som en osäkerhet antingen gällande definitionen av begreppet eller kopplat till vad man tycker. Sett ur helheten av undersökningen i stort är den troligaste förklaringen att känslan av medmännisklighet i samhället skiljer sig så mycket beroende på

plats och sammanhang, framför allt mellan den fysiska och den digitala världen.

Ungefär var fjärde tycker att dagens samhälle i liten utsträckning är präglad av medmännisklighet (26%). Nästan lika många anser att det i stor utsträckning är det (28%). De äldsta respondenterna anser i större uträkning att dagens samhälle saknar medmännisklighet (34%) än de yngsta (20%).

I vilken utsträckning anser du att det svenska samhället idag är präglad av medmännisklighet?

Samtliga respondenter

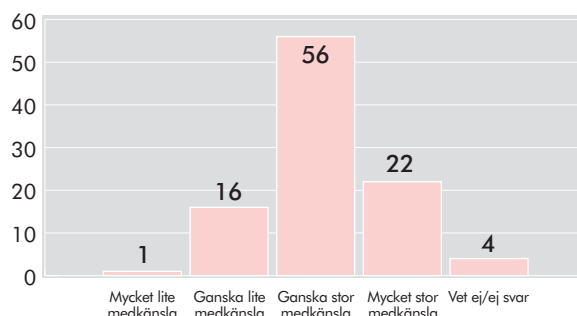

Medkänsla för andra

Nästan åtta av tio svarar att de känner medkänsla för andra människor i samhället som har det svårt (78%). De som i störst utsträckning svarar det är kvinnor mellan 65 och 70 år (93%). Nästan var tredje man mellan 16 och 29 år svarar att de känner lite medkänsla (31%).

I vilken utsträckning känner du medkänsla för människor i samhället som har det svårt?

Samtliga respondenter

Medmänskligt engagemang

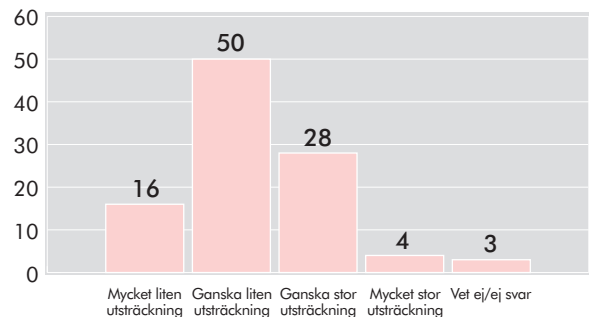
Vi kan alltså se att nästan åtta av tio känner en stor medkänsla för andra som har det svårt, men i vilken utsträckning engagerar man sig för att hjälpa andra? Ungefär var tredje respondent svarar att de gör det i stor utsträckning (32%). 66 procent svarar att de gör det i liten utsträckning. De som i störst utsträckning svarar att de engagerar sig är kvinnor mellan 65 och 70 år (44%). De som i minst utsträckning säger sig göra det är kvinnor mellan 16 och 29 år (74%).

I dagens samhälle där sociala medier är en stor del av våra liv talas det ibland lite skämtsamt om att saker inte är värda att göra om man inte kan berätta om det för andra. Vi frågade om man anser det vara viktigt att andra människor vet om eller ser ens (medmänskliga) engagemang. Nästan en av fem svarar att det är viktigt (18%) men majoriteten tycker att det är oviktigt (75%). Kvinnor mellan 16 och 30 år är de som i störst utsträckning ser det som viktigt (23%).

Vi ställde också en följdfråga till de totalt 18 procent som svarade att de är viktigt, varför de tycker att det är det. Sex av tio svarar att det är för att andra personer ska inspireras och engagera sig i samma frågor. Var femte svarar att de gör det för att de gärna vill associeras till den typen av engagemang, att det passar deras personlighet (19%). Det är framförallt de yngsta respondenterna som svarar det (24%).

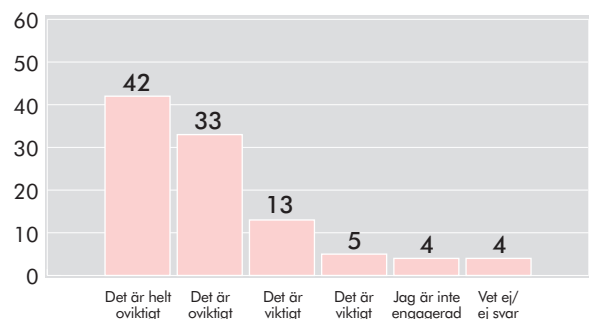
I vilken utsträckning engagerar du dig för att hjälpa människor som har det svårt? Engagemang i tid och/eller pengar

Samtliga respondenter

I vilken utsträckning är det viktigt för dig att ditt engagemang för att hjälpa människor ses av andra?

Samtliga respondenter

Varför är det viktigt för dig att ditt engagemang ses av andra?

De respondenter som svarat att det är viktigt att deras engagemang ses av andra (176 personer)

För att jag vill att andra personer ska inspireras och engagera sig i samma frågor.

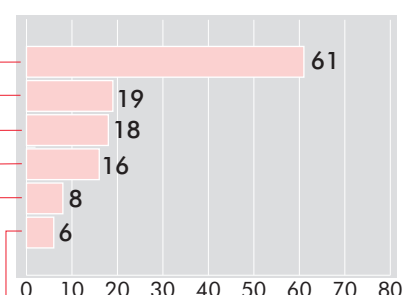
För att jag gärna vill associeras till den typen av engagemang, det passar min personlighet.

För att jag vill komma i kontakt med andra som också är engagerade i samma frågor.

För att jag vill att folk ska veta att jag är en bra människa.

Annat, vad?

Vet ej/ej svar

Medmänsklighet i vardagen

För att få en bild av hur folk applicerar medmänsklighet i praktiken ställde vi en fråga om vad man gör om man ser någon som ligger på gatan och inte rör sig/har skadat sig. En brasklapp värd att lägga till i resultat som dessa är att människor generellt har en tendens att svara så som man vill bli uppfattad snarare än hur man nödvändigtvis agerar i praktiken.

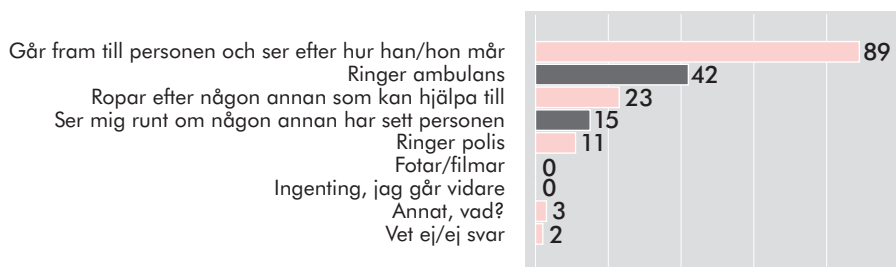
Med det sagt kan vi till att börja med konstatera att det inte finns någon som svarar

att det inte gör någonting och går vidare. Det finns heller ingen som svarar att de fotar eller filmar. De allra flesta svarar att de går fram till personen och ser efter hur hon/han mår (89%). Drygt fyra av tio ringer ambulans (42%). 23 procent ser sig runt om någon annan har sett personen.

Kvinnor svarar i större utsträckning (27%) än män (19%) att de ropar efter någon annan som kan hjälpa till. Män mellan 16 och 29 år är de som i störst utsträckning svarar att de ringer efter polisen (17%),

Vad gör du om du ser någon som ligger på gatan som inte rör sig/har skadat sig?

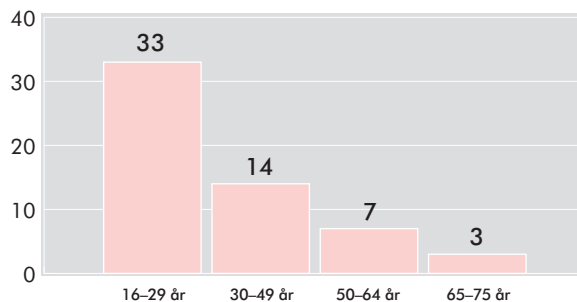
Samtliga respondenter

I ett av svarsalternativen syns stora generationsskillnader. De yngsta respondenterna svarar i betydligt högre utsträckning (33%) än de äldsta (3%) att de ser sig runt om någon annan har sett personen. Vad det beror på är svårt att svara på. Det skulle eventuellt kunna botten i att unga känner en större osäkerhet i hur de ska tolka situationen.

Om jag ser någon som ligger på gatan och inte rör sig/har skadat sig ser jag mig runt om någon annan har sett personen.

Samtliga respondenter

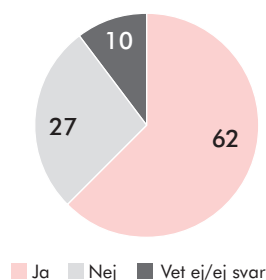

Synen på andras medmänsklighet i vardagen

I tidigare fråga tittade vi på hur man ser på sitt eget medmänskliga agerande i praktiken. Vi ville också se hur förtroendet ser ut för andra människor att hjälpa en i motsvarande situation. Majoriteten svarar att de har förtroende för att andra hjälper dem (62%). En relativt stor andel svarar dock att de inte har förtroende för det (27%). I södra Sverige svarar hela 38 procent att de inte har förtroende för att andra hjälper en. De som anser att samhället i stor utsträckning är präglad av medmänsklighet är också de som i störst utsträckning har förtroende för att andra hjälper en om man skulle skada sig (81%).

Om du skulle skada dig eller råka illa ut på allmän plats, har du förtroende för att människor i närheten hjälper dig?

Samtliga respondenter

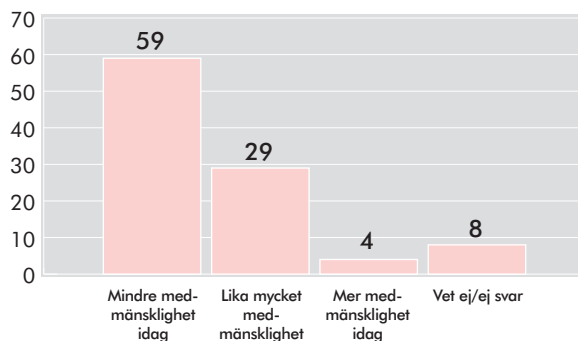
Förändring av medmänsklighet i samhället

Det talas ibland om att samhällsklimatet idag är råare än tidigare. Vi ville ta reda på om i vilken utsträckning man anser att medmänskligheten i samhället förändrats under de senaste åren? Har den ökat, är den oförändrad eller har den minskat?

Sex av tio anser att medmänskligheten i samhället har minskat (59%). Det är endast fyra procent som anser att medmänskligheten är större idag än för fem år sedan. Det är anmärkningsvärt med tanke på att i stort sätt samtliga respondenter själva upplever att de agerar medmänskligt. De äldsta respondenterna svarar i större utsträckning (63%) än de yngsta (45%) att medmänskligheten har minskat.

Anser du att medmänskligheten i samhället har ökat, minskat eller är oförändrad idag, jämfört med för 5 år sedan?

Samtliga respondenter

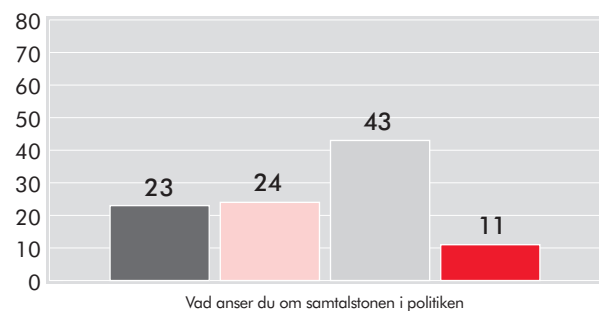
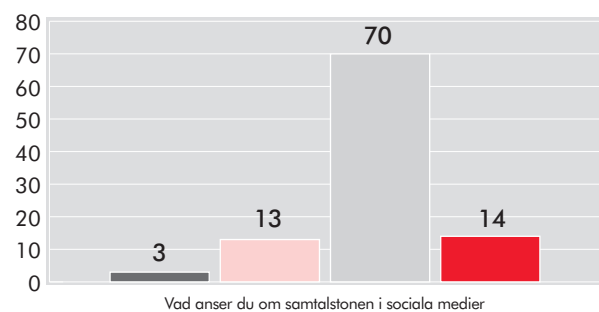
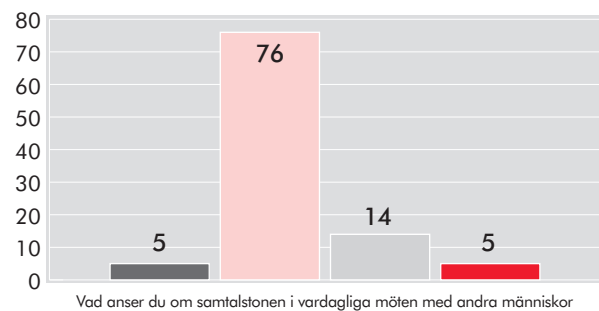
Synen på samtalsstenen i samhället

Medmänsklighet handlar förutom att hjälpa de som har det sämre än oss också att göra med samtalsstenen i samhället exempelvis form av hur vi bemöter varandra, kommentarer i sociala medier och retoriken i politiska debatter. Vi ville ta reda på hur man ser på samtalsstenen i samhället idag.

Av resultatet kan vi se att de flesta anser att tonen i det vardagliga mötet med andra människor är lagom (76%), endast 14 procent tycker att den är för hård. På sociala medier däremot är förhållandet i stort sätt det motsatta. Där anser hela sju av tio att tonen är för hård (70%) och endast 13 procent att den är lagom. Det är många som anser att tonen är för hård även inom politiken, hela 43 procent tycker det (43%).

Samtalsstenen i samhället

definieras av allt från hur vi människor talar till varandra i det vardagliga mötet med andra människor till kommentarer i sociala medier, medierapportering och hur politiker debatterar med varandra.

- Jag tycker att den är för mjuk
- Jag tycker att den är lagom
- Jag tycker att den är för hård
- Vet ej/ej svar

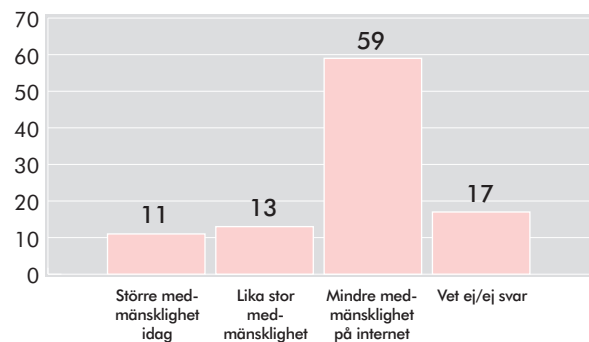
Medmännisklighet i den fysiska och digitala världen

Man kan säga att vi lever i två parallella världar idag, den fysiska och den digitala. Hittills har vi främst fokuserat på medmännisklighet i det fysiska samhället, men hur ser det ut på Internet? Är känslan av mänsklighet större eller mindre på nätet?

Sex av tio upplever att medmänniskligheten på Internet är mindre än i verkligheten. Detta beror troligtvis på att möjligheterna att vara anonym gör det enklare att använda en hårdare ton i diskussioner och kommentarer. Det finns säkert också en aspekt av att inte ha en fysisk person att förhålla sig till, som gör att känslan av närhet och kontakt försvinner tillsammans med vissa sociala spärrar. Rent krasst skulle man kunna sammanfatta det som att den digitala utvecklingen fört med sig en känsla av minskad medmännisklighet i samhället. En intressant iakttagelse är att det i resultatet på denna fråga, till skillnad från de flesta andra resultat i undersökningen inte syns några större demografiska skillnader. Alla verkar vara överens om att medmänniskligheten är mindre på Internet.

Upplever du att medmänniskligheten på internet är större, mindre eller lika jämfört med i verkligheten?

Samtliga respondenter

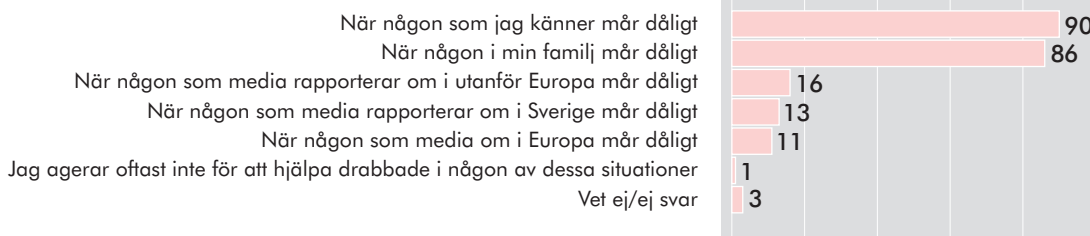
Medmänsklighet och närhetsprincipen

Inom journalistiken talas det ibland om begreppet ”närhetsprincipen”. Kortfattat innebär det att ju närmare, geografiskt eller kulturellt, en nyhetshändelse är, desto större är sannolikheten att den tas upp av ett nyhetsmedium. Vi ville se i vilken utsträckning närhetsprincipen tillämpas i en medmänsklighetsaspekt. Är det så att vi har lättare att känna medmänsklighet ju närmare de som har det svårt befinner sig från oss? Resultaten är inte riktigt vad vi förväntat oss med utgångspunkt av närhetsprincipen.

Till att börja med är det fler som svarar att de brukar agera när någon som de känner mår dåligt (90%) än när någon i deras familj gör det (86%). Skillnaden är marginell och faller inom felmarginalen vilket gör den svår att säkerställa statistiskt, men ändå oväntad. På tredje plats i rangordningen av de situationer i vilka man brukar agera för att hjälpa till, är när någon som media rapporterar om utanför Europa mår dåligt (16%). Efter det kommer situationer när någon i Sverige mår dåligt (13%), följt av situationer när någon i Europa mår dåligt (11%).

I vilken eller vilka av följande situationer brukar du agera för att hjälpa till?

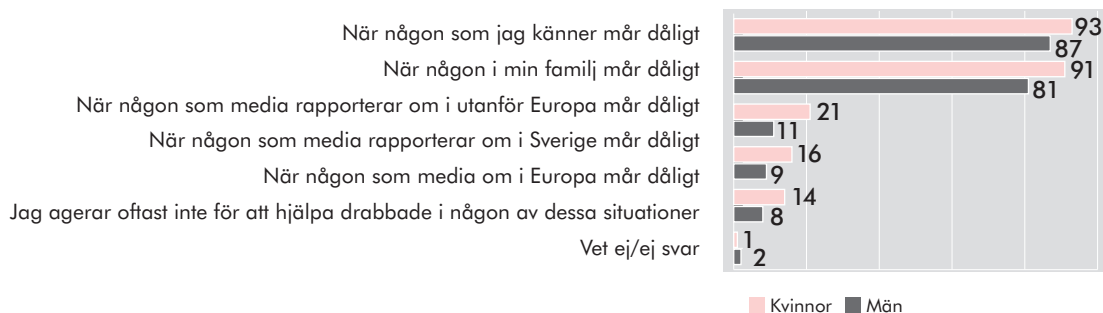
Samtliga respondenter

En intressant iakttagelse är att kvinnor är med benägna än män att agera för att hjälpa till i samtliga listade situationer.

I vilken eller vilka av följande situationer brukar du agera för att hjälpa till?

Samtliga respondenter

Summering av resultat

Osäkerhet kring graden av medmänsklighet i samhället

På frågan om i vilken utsträckning man anser att det svenska samhället idag är präglad av medmänsklighet svarar de flesta ”tre” på en femgradig skala (46%). Det tyder på en osäkerhet antingen gällande definitionen av begreppet eller kopplat till vad man tycker. Ungefär var fjärde tycker att dagens samhälle i liten utsträckning är präglad av medmänsklighet (26%). Nästan lika många anser att det i stor utsträckning är det (28%).

Åtta av tio känner medkänsla för andra som har det svårt

Nästan åtta av tio svarar att de känner medkänsla för andra människor i samhället som har det svårt (78%). De som i störst utsträckning svarar det är kvinnor mellan 65 och 70 år (93%). Nästan var tredje man mellan 16 och 29 år svarar att de känner lite medkänsla (31%).

Var tredje engagerar sig för hjälpa människor som har det svårt

Ungefär var tredje respondent svarar att de stor utsträckning engagerar sig för att hjälpa människor som har det svårt (32%). 66 procent svarar att de gör det i liten utsträckning. De som i störst utsträckning svarar att de engagerar sig är kvinnor mellan 65 och 70 år (44%). De som i minst utsträckning säger sig göra det är kvinnor mellan 16 och 29 år (74%).

En av fem tycker att det är viktigt att deras engagemang för att hjälpa människor ses av andra

På frågan om man anser det vara viktigt att andra människor vet om eller ser ens (medmänskliga) engagemang svarar majoriteten att det är oviktigt (75%). Nästan en av fem svarar att det är viktigt (18%). De flesta som tycker det gör det för att andra personer ska inspireras och engagera sig i samma frågor.

Kvinnor mellan 16 och 30 år är de som i störst utsträckning ser det som viktigt (23%).

Nio av tio går fram när de ser någon som ligger på gatan och inte rör sig/har skadat sig

De allra flesta svarar att de går fram till personen och ser efter hur hon/han mår (89%). Drygt fyra av tio ringer ambulans (42%). 23 procent ser sig runt om någon annan har sett personen. Kvinnor svarar i större utsträckning (27%) än män (19%) att de ropar efter någon annan som kan hjälpa till. Män mellan 16 och 29 år är de som i störst utsträckning svarar att de ringer efter polisen (17%),

Majoriteten av svenskarna har förtroende för att människor i närheten hjälper dem om de skulle råka illa

62 procent svarar att de har förtroende för att andra människor i närheten hjälper dem. En relativt stor andel svarar dock att de inte har förtroende för det (27%). I södra Sverige svarar hela 38 procent att de inte har förtroende för att andra hjälper en. De som anser att samhället i stor utsträckning är präglad av medmänsklighet är också de som i störst utsträckning har förtroende för att andra hjälper en om man skulle skada sig (81%).

En majoritet av svenskarna tycker att medmänskligheten i samhället har minskat

Sex av tio anser att medmänskligheten i samhället har minskat under senaste fem åren (59%). Det är endast fyra procent som anser att medmänskligheten är större idag än för fem år sedan. Det är anmärkningsvärt med tanke på att i stort sätt samtliga respondenter själva upplever att de agerar medmänskligt. De äldsta respondenterna svarar i större utsträckning (63%) än de yngsta (45%) att medmänskligheten har minskat.

Sex av tio upplever att medmänskligheten är mindre på Internet

Sex av tio upplever att medmänskligheten på Internet är mindre än i verkligheten. Detta beror troligtvis på att möjligheterna att vara anonym gör det enklare att använda en hårdare ton i diskussioner och kommentarer. Det finns säkert också en aspekt av att inte ha en fysisk person att förhålla sig till, som gör att känslan av närhet och kontakt försvinner tillsammans med vissa sociala spärrar.

Närhetsprincipen verkar inte gälla inom ramen för medmänsklighet

Det är fler som svarar att de brukar agera när någon som de känner mår dåligt (90%) än när någon i deras familj gör det (86%). Skillnaden är marginell och faller inom felmarginalen vil-

ket gör den svår att säkerställa statistiskt, men ändå oväntad. På tredje plats i rangordningen av de situationer i vilka man brukar agera för att hjälpa till, är när någon som media rapporterar om utanför Europa mår dåligt (16%). Efter det kommer situationer när någon i Sverige mår dåligt (13%), följt av situationer när någon i Europa mår dåligt (11%).

Sju av tio anser att samtalstonen i sociala medier är för hård

De flesta anser att tonen i det vardagliga mötet med andra människor är lagom (76%), endast 14 procent tycker att den är för hård. På sociala medier däremot är förhållandet i stort sätt det motsatta. Där anser hela sju av tio att tonen är för hård (70%) och endast 13 procent att den är lagom.

Avslutande reflektioner

Känslan av medmänsklighet påverkas av hur vi människor talar med- och bemöter varandra i vår vardag. I resultatet av undersökningen har vi kunnat se att de flesta upplever samtalstonen i det vardagliga mötet med andra människor som lagom, och få tycker att den är för hård.

På Internet är förhållandet motsatt. De flesta anser att samtalstonen i sociala medier är för hård och sex av tio upplever att medmänskligheten på Internet är mindre än i verkligheten. Verkligheten är egentligen fel ord att använda som motsats till Internet eftersom det för många, främst unga, är lika verkligt som den fysiska världen.

Vi kan också se att hela 43 procent upplever att samtalstonen i politiken är för hård.

Vi går mot ett riksdagsval som i större utsträckning än någonsin tidigare kommer att kommuniceras och avgöras genom digitala kanaler. Kombinationen av det upplevt hårda samtalstonen på internet och i politiken bidrar till en ökad polarisering i ett val där känslan av medmänsklighet får en allt mindre plats.

OM SVENSKA RÖDA KORSET

Röda Korset är världens främsta katastroforganisation. Vi finns över hela världen och består av miljontals frivilliga som bestämt sig för att hjälpa andra människor. Vi kämpar för att rädda liv och ge hopp. Vi delar ut mat, förebygger katastrofer och bidrar med medmänsklig värme.

Svenska Röda Korset
Box 17563, Hornsgatan 54, 118 91 Stockholm
Telefon 08-452 46 00, Fax 08-452 46 01
E-post: info@redcross.se | Besök vår hemsida www.redcross.se

